

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 17 april 2015

426/2015

Lag

om internationell rättslig hjälp och om erkännande och verkställighet av domar på civil- och handelsrättens område

Utfärdad i Helsingfors den 10 april 2015

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på internationell rättslig hjälp och på erkännande och verkställighet av domar på civil- och handelsrättens område.

Internationell rättslig hjälp som avses i denna lag omfattar

1) delgivning av rättegångshandlingar och andra handlingar,

2) hörande av vittnen och sakkunniga samt parter, inhämtande av sakkunnigutlåtanden, förrättande av syn, anskaffande av handlingar och bevisföremål samt upptagning och översändande av andra bevis och utredningar för handläggning av civil- och handelsrättsliga ärenden,

3) annan rättslig hjälp som behövs för handläggning av civil- och handelsrättsliga ärenden.

Denna lag tillämpas, om inte något annat följer av någon annan lag, Europeiska unionens lagstiftning eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

2 §

Central myndighet

Justitieministeriet är central myndighet med ansvar för de uppgifter som hör till tillämpningsområdet för denna lag.

I egenskap av central myndighet ska justitieministeriet

1) vid behov ta emot framställningar om rättslig hjälp som översänts av utländska myndigheter,

2) antingen själv eller genom behöriga fin-

ska myndigheter se till att framställningar om rättslig hjälp som översänts av utländska myndigheter verkställs,

3) vid behov översända framställningar om rättslig hjälp från behöriga finska myndigheter till utländska myndigheter,

4) sörja för översättning av handlingar på det sätt som föreskrivs i denna lag,

5) sköta övriga uppgifter som hör till den centrala myndigheten.

3 §

Framställningar om rättslig hjälp som görs till finska myndigheter

En utländsk myndighet ska göra en framställning om rättslig hjälp direkt till den myndighet som är behörig att verkställa framställningen. Framställningen får också sändas till justitieministeriet.

Om en framställning om rättslig hjälp har sänts till justitieministeriet, ska ministeriet utan dröjsmål vidarebefordra framställningen till den myndighet som är behörig att verkställa den.

Om en framställning om rättslig hjälp har kommit in till någon annan myndighet än de som nämns i 1 eller 2 mom., ska framställningen vidarebefordras till den myndighet som är behörig att verkställa den.

4 §

Framställningar om rättslig hjälp som görs till en utländsk myndighet

En framställning om rättslig hjälp får göras till en främmande stat av domstolarna, justitieministeriet eller någon annan behörig rättslig myndighet.

En framställning om rättslig hjälp ska översändas till en främmande stat i enlighet med det förfarande som denna stat kräver och med beaktande av bestämmelserna i eventuella gällande överenskommelser mellan Finland och den främmande staten. Om det inte finns någon överenskommelse om framställningar om rättslig hjälp mellan Finland och en främmande stat, ska framställningen sän-

das till den främmande staten genom utrikesministeriet.

2 kap.

Lämnande av rättslig hjälp

5 §

Formen för och innehållet i en framställning om rättslig hjälp

En framställning om rättslig hjälp som en utländsk myndighet riktar till en finsk myndighet ska göras skriftligen. Framställningen kan även sändas som ett elektroniskt meddelande. Om det uppstår tvivel om framställningens eller en bifogad handlingens äkthet eller innehåll vid elektronisk sändning, får justitieministeriet eller den myndighet som är behörig att verkställa framställningen kräva att framställningen till behövliga delar bekräftas skriftligen. Om framställningen om rättslig hjälp gäller delgivning av en handling, ska framställningen göras skriftligen, och den handling som ska delges ska fogas till den. Framställningen om rättslig hjälp och de handlingar som ansluter sig till den behöver inte legaliseras, om inte det finns särskilda skäl till det.

Av framställningen om rättslig hjälp ska följande uppgifter framgå:

1) den myndighet som har gjort framställningen och den myndighet som begärs utföra åtgärden,

2) parternas och vid behov deras företrädarnas namn och kontaktuppgifter,

3) arten av och föremålet för rättegången samt ett kort referat över ärendet eller, om framställningen gäller delgivning av en handling, handlingens art,

4) innehållet i och grunderna för framställningen.

Om framställningen gäller upptagning av bevis, ska den också innehålla de uppgifter som avses i 21 §.

En framställning om rättslig hjälp får verkställas trots att den inte uppfyller kraven enligt 2 eller 3 mom., om bristfälligheterna är av den arten att de inte hindrar att framställningen verkställs.

6 §

Språket i en framställning om rättslig hjälp

En framställning om rättslig hjälp som riktas till Finland ska avfattas på finska, svenska eller engelska eller på begäran åtföljas av en översättning till något av dessa språk. De handlingar som ansluter sig till framställningen ska likaså vara avfattade på finska, svenska eller engelska eller åtföljas av översättningar till något av dessa språk, om inte något annat föreskrivs nedan i denna lag.

Om en framställning om rättslig hjälp eller dess bilagor har avfattats på något annat språk än de som anges i 1 mom., får den myndighet som är behörig att verkställa framställningen enligt prövning verkställa framställningen, om det inte i övrigt finns hinder enligt denna lag för att verkställa den.

7 §

Verkställighet av en framställning om rättslig hjälp

Vid verkställigheten av en framställning om rättslig hjälp ska iakttas ett förfarande enligt finsk lag, om inte något annat föreskrivs nedan. Framställningen ska verkställas utan dröjsmål, och vid verkställigheten ska om möjligt iakttas de tidsfrister som anges i eller som annars framgår av framställningen.

Om framställningen om rättslig hjälp eller de bifogade handlingarna är så bristfälliga att framställningen inte kan verkställas, ska den utländska myndighet som gjort framställningen utan dröjsmål uppmanas att komplettera framställningen eller att ge ytterligare upplysningar i saken.

Om en framställning om rättslig hjälp inte kan verkställas eller om verkställigheten fördröjs, ska detta utan dröjsmål meddelas den utländska myndighet som gjort framställningen, och samtidigt ska grunden för att framställningen inte verkställs eller orsakerna till dröjsmålet nämnas.

8 §

Iakttagande av ett särskilt förfarande som anges i en framställning om rättslig hjälp

Vid verkställigheten av en framställning

om rättslig hjälp får iakttas en särskild form eller ett särskilt förfarande som anges i framställningen, om inte detta kan anses strida mot finsk lagstiftning.

Om det förfarande som anges i framställningen inte kan iakttas vid verkställigheten, ska detta utan dröjsmål meddelas den utländska myndighet som gjort framställningen, som samtidigt ska tillfrågas om framställningen trots det ska verkställas.

9 §

Begränsningar i användningen av tvångsmedel

Om en framställning om rättslig hjälp innehåller en kallelse att infinna sig för att höras vid en utländsk myndighet, får en finsk myndighet inte ålägga den som kallats för att höras att hörsamma kallelsen eller använda tvångsmedel mot personen på grund av att han eller hon inte har hörsammat kallelsen.

I fråga om skyldighet för vittnen och målsäganden att hörsamma en kallelse att infinna sig för att höras från en domstol i ett annat nordiskt land föreskrivs i lagen om skyldighet att i vissa fall inställa sig vid domstol i annat nordiskt land (349/1975).

10 §

Ovillkorliga grunder för vägran

Rättslig hjälp lämnas inte, om lämnandet av hjälpen kan kränka Finlands suveränitet eller äventyra Finlands säkerhet eller andra väsentliga intressen. Rättslig hjälp lämnas inte heller om lämnandet av hjälpen strider mot grundprinciperna för Finlands rättsordning.

11 §

Beslut att inte bevilja rättslig hjälp

Beslut om att inte bevilja rättslig hjälp fattas av den myndighet som är behörig att verkställa framställningen. Om en framställning om rättslig hjälp har sänts till justitieministeriet, som är central myndighet, får justitieministeriet utan att sända framställningen till den myndighet som är behörig att verk-

ställa framställningen besluta att rättslig hjälp inte ska lämnas, om det är uppenbart att rättslig hjälp inte kan lämnas i ärendet.

Ett beslut genom vilket en utländsk myndighets framställning om rättslig hjälp har avslagits får inte överklagas.

12 §

Kostnaderna för lämnande av rättslig hjälp

För kostnaderna för rättslig hjälp som lämnats på framställning av en utländsk myndighet tas det inte ut ersättning av den främmande staten, om inte något annat föreskrivs nedan i denna lag.

3 kap.

Lämnande av rättslig hjälp vid delgivning av handlingar

13 §

Framställningar om delgivning

En utländsk myndighet får sända en framställning om delgivning till justitieministeriet eller direkt till den tingsrätt som är behörig att sköta delgivningen.

14 §

Behöriga myndigheter

Delgivningen av en handling utförs av tingsrätten på den ort inom vars domkrets mottagaren har sitt hemvist eller den tingsrätt som annars lämpligen kan utföra delgivningen. Om en framställning har sänts till en domstol till vars uppgifter delgivningen inte hör, ska domstolen utan dröjsmål sända framställningen och de handlingar som ansluter sig till framställningen till den behöriga tingsrätten, om inte den domstol som har tagit emot framställningen själv anser sig kunna sköta delgivningen.

15 §

Delgivning

Vid delgivningen av en handling ska iakt-

tas det förfarande som enligt finsk lag ska iaktas vid delgivning av en motsvarande handling eller ett särskilt förfarande som anges i framställningen, om inte detta kan anses strida mot finsk lagstiftning. En handling får dock inte delges genom kungörelse eller på något annat motsvarande sätt.

Delgivningen av en handling sker i enlighet med 1 mom., om den handling som ska delges är avfattad på finska eller svenska eller åtföljs av en översättning till någotdera av dessa språk. Trots detta får en handling dock delges, om den som handlingen ska delges samtycker till att ta emot den eller behärskar det språk på vilket handlingen eller översättningen har avfattats.

16 §

Meddelande om att delgivning inte kan ske

Om delgivning inte kan ske på grund av att mottagarens vistelseort är okänd eller mottagaren inte befinner sig i Finland eller av någon annan orsak, ska detta utan dröjsmål meddelas den utländska myndighet som har gjort framställningen, och samtidigt ska orsakerna till att delgivning inte kan ske nämnas.

17 §

Delgivningar som utförs av konsulära myndigheter

Utöver det som sägs ovan får delgivning i Finland utan användning av tvångsmedel även utföras av en främmande stats konsulära myndighet eller en diplomatisk representant som sköter den konsulära myndighetens uppgifter.

4 kap.

Framställningar om rättslig hjälp vid delgivning av handlingar

18 §

En framställning om delgivning som en finsk myndighet riktar till en utländsk myndighet

Om en rättegångshandling ska delges utomlands, ska domstolen göra en framställ-

ning till den utländska myndigheten om delgivning av handlingen. En framställning om delgivning av någon annan handling görs av tingsrätten på begäran.

19 §

Formen för och innehållet i en framställning om delgivning

En framställning om rättslig hjälp som gäller delgivning ska avfattas på ett språk som den anmodade myndigheten godtar. De handlingar som ska delges ska fogas till framställningen. Av framställningen ska framgå den myndighet som har utfärdat handlingen, behövliga uppgifter om parterna, mottagarens adress, arten av den handling som ska delges samt ett eventuellt särskilt förfarande som man önskar att ska användas vid delgivningen.

De handlingar som bifogats framställningen ska vid behov översättas till ett språk som godtas av den anmodade staten. Domstolen svarar för översättningen av sina egna handlingar. För översättningen av övriga handlingar svarar parterna.

5 kap.

Lämnande av rättslig hjälp vid bevisupptagning

20 §

Bevisupptagning och hörande av parter i domstol

Om en framställning om rättslig hjälp som gjorts av en utländsk myndighet gäller hörande av vittnen eller sakkunniga, framläggande av handlingar, förrättande av syn eller inhämtande av andra bevis eller hörande av parter och den begärda åtgärden hör till domstolens behörighet, ska tingsrätten sköta hörandet och bevisupptagningen. Bevisupptagningen förutsätter att en rättegång som gäller saken är anhängig vid en domstol, i ett skiljeförfarande eller i något annat motsvarande tvistlösningsförfarande i den främmande stat som har gjort framställningen.

Bevisupptagningen och hörandet av parterna sköts av tingsrätten på den ort inom

vars domkrets den som ska höras har sitt hemvist eller är bosatt eller där bevisupptagningen eller hörandet annars lämpligen kan ske.

21 §

Formen för och innehållet i en framställning om rättslig hjälp som gäller bevisupptagning

En framställning om rättslig hjälp vid bevisupptagning ska, utöver de uppgifter som avses i 5 § 2 mom., innehålla följande uppgifter:

1) om framställningen gäller hörande av en person, hans eller hennes namn och adress, de frågor som ska ställas honom eller henne eller de omständigheter som han eller hon avses bli hörd om, vid behov uppgifter om rätt att vägra vittna enligt lagstiftningen i den ansökande myndighetens stat, en eventuell begäran om bevisupptagning under ed eller försäkran och uppgift om den form som då ska iakttas samt vid behov övriga uppgifter som den ansökande myndigheten anser att behövs,

2) om framställningen gäller annan bevisupptagning, de handlingar och föremål som ska undersökas,

3) en begäran om att ett visst förfarande ska iakttas vid bevisupptagningen samt de behövliga uppgifterna om det förfarandet.

22 §

Rätt att närvara och delta vid bevisupptagning

Om inte något annat föreskrivs, har den behöriga myndigheten i den ansökande staten, parterna och den som saken i övrigt gäller rätt att vara närvarande och ställa frågor när vittnen, sakkunniga eller parter hörs eller när någon annan begärd åtgärd vidtas.

Uppgift om tidpunkten och platsen för den begärda åtgärden ska i god tid ges den ansökande utländska myndigheten.

23 §

Rätt att vägra vittna

Den som hörs som vittne eller sakkunnig i

en finsk domstol med stöd av en framställning om rättslig hjälp som en utländsk myndighet har gjort har rätt att vägra vittna eller yttra sig, om han eller hon har rätt eller skyldighet till detta enligt finsk lag eller lagen i den ansökande staten. Lagen i den främmande staten ska beaktas, om rätten eller skyldigheten att vägra vittna har konstaterats i den främmande statens framställning om rättslig hjälp eller om den ansökande utländska myndigheten bekräftar detta på begäran av den finska domstolen, eller om domstolen annars känner till vägransgrunden.

Den som med stöd av en framställning om rättslig hjälp som gjorts av en utländsk myndighet är skyldig att lägga fram en handling eller ett föremål i domstolen har rätt att vägra lägga fram handlingen eller föremålet, om han eller hon har rätt eller skyldighet till detta enligt finsk lag eller lagen i den ansökande staten.

24 §

Tvångsmedel

När rättslig hjälp har begärts för att ta upp bevis, får en i 23 § avsedd person med tvångsmedel åläggas att infinna sig vid domstol eller uppfylla den begärda åtgärden endast om tvångsmedlet enligt finsk lag får användas i detta syfte.

25 §

Kostnadsersättningar

Den som är skyldig att infinna sig vid domstol med stöd av en framställning om rättslig hjälp som gjorts av en främmande stat har rätt att på begäran få en skäligen ersättning för behövliga kostnader för resa och uppehälle samt för ekonomisk förlust av statens medel, på det sätt som föreskrivs i lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972). Parternas kostnader ersätts inte av statens medel.

Staten svarar för de ersättningar som har betalats med stöd av 1 mom.

Den som med stöd av en framställning om rättslig hjälp som gjorts av en främmande stat är skyldig att infinna sig vid domstol för att

höras eller för att utföra någon annan åtgärd som avses i framställningen kan begära ersättning av en rättegångspart för utgifterna och kostnaderna för att verkställa framställningen. Den verkställande domstolen ska då anteckna begäran om ersättning och förmedla den till den myndighet som gjort framställningen.

6 kap.

Framställningar om rättslig hjälp vid bevisupptagning

26 §

Beslut om att göra en framställning om rättslig hjälp

I ett anhängigt civil- eller handelsrättsligt ärende får domstolen på begäran av en part eller på tjänstens vägnar besluta om att göra en framställning om rättslig hjälp vid bevisupptagning i en främmande stat.

Om myndigheten i en främmande stat kräver ersättning för sina kostnader för att verkställa en framställning om rättslig hjälp, betalas denna ersättning av statens medel. Om framställningen har gjorts på begäran av en part och ersättningsbeloppen är betydande, kan domstolen enligt prövning ålägga parten att helt eller delvis ersätta staten för utgifterna.

27 §

Formen för och innehållet i en framställning om rättslig hjälp som gäller bevisupptagning

En framställning om rättslig hjälp vid bevisupptagning som riktas till en utländsk myndighet ska innehålla de uppgifter som avses i 5 § 2 mom. och 21 §.

Framställningen ska avfattas på ett språk som den anmodade myndigheten godtar. Domstolen svarar för översättningen av framställningen, och staten står för kostnaderna för översättningen. Om översättningen orsakar betydande kostnader, får domstolen enligt prövning ålägga den part som begärt att framställningen ska göras att helt eller delvis ersätta staten för dessa kostnader.

Om domstolen anser att det finns skäl att

foga handlingar till framställningen, ska handlingarna översättas till ett språk som den anmodade staten godtar. Parten svarar för översättningen av handlingar som fogas till framställningen.

7 kap.

Lämnande av rättslig hjälp på framställning av någon annan än en myndighet

28 §

Bevisupptagning för att bevaka en rättighet i en främmande stat

Om ett ärende som hör till tillämpningsområdet för denna lag inte är anhängigt vid en utländsk domstol eller ett motsvarande tvistlösningsorgan men det är behövt att lämna rättslig hjälp för att den som begär hjälpen ska kunna styrka sin rätt utomlands, får han eller hon kalla ett vittne för att höras eller med försäkran styrka en redogörelse, en utredning, en anmälan eller ett intyg.

Hörandet av ett vittne samt styrkandet av en redogörelse, en utredning, en anmälan och ett intyg sköts av tingsrätten på den ort inom vars domkrets den som ska höras, eller om det inte är fråga om att höra ett vittne, den som gjort framställningen har sitt hemvist eller är bosatt eller inom vars domkrets bevisupptagningen annars lämpligen kan ske.

Bevisning får på begäran tas upp och försäkran avges med anlitande av en särskild form eller ett särskilt förfarande, om inte detta kan anses strida mot finsk lagstiftning.

29 §

Styrkande av handlingar

En tingsdomare eller notarius publicus ska styrka riktigheten av underskrifter, intyg och andra handlingar som behövs i det syfte som nämns 28 §.

Notarius publicus får bekräfta att en formbunden eller annan skriftlig redogörelse, utredning eller anmälan har lämnats, såsom anges i 2 § 2 mom. i lagen om notarius publicus (420/2014).

8 kap.

Erkännande och verkställighet av domar

30 §

Erkännande och verkställighet av en utländsk dom

En dom eller ett beslut som har meddelats av en utländsk domstol i ett civil- eller handelsrättsligt ärende erkänns och verkställs i Finland, om det särskilt har avtalats om detta eller om det särskilt föreskrivs om detta.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på erkännandet och verkställigheten av en dom eller ett beslut till den del något annat inte har avtalats eller föreskrivs.

31 §

Förfarande

Ansökan om att förklara en dom som meddelats i en främmande stat verkställbar ska göras hos tingsrätten. Vid behandlingen av ärendet iaktas i tillämpliga delar vad som i 8 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om behandling av ansökningsärenden.

Om en dom som har meddelats i en främmande stat på ansökan har förklarats vara verkställbar i Finland utan att motparten har hörts och sökandens motpart inte i enlighet med 8 kap. 11 § i rättegångsbalken har underrättats om att beslutet kommer att ges, ska beslutet delges honom eller henne. Tingsrätten svarar för att beslutet delges, på det sätt som i 11 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om delgivning av en stämning.

32 §

Ändringssökande

Ett beslut om att förklara en dom som meddelats i en främmande stat verkställbar får överklagas på det sätt som föreskrivs om överklagande av en dom av domstolen i fråga. Om beslutet har delgivits sökandens motpart på det sätt som anges i 31 § 2 mom., anses beslutet vid tillämpningen av bestämmelserna om överklagande ha meddelats på delgivningsdagen för hans eller hennes del.

33 §

Verkställighet av ett beslut om rättegångskostnader

Ett domstolsbeslut som har meddelats i ett civil- eller handelsrättsligt ärende i en stat som tillträtt konventionen angående civilprocessen (FördrS 2/1957) eller konventionen om internationell rättshjälp (FördrS 47/1988) och enligt vilket käranden eller en part som är intervenient har ålagts att betala rättegångskostnader, är verkställbart i Finland när det på ansökan har förklarats vara verkställbart.

Ansökan om att förklara ett beslut verkställbart ska göras hos tingsrätten, om inte något annat har avtalats med den främmande staten.

Till ansökan ska fogas

1) en bestyrkt kopia av de delar av beslutet av vilka framgår ärendets art, parternas namn och ställning i rättegången samt skyldigheten att betala rättegångskostnaderna, samt

2) ett intyg över att beslutet har vunnit laga kraft och får verkställas i den stat där det har givits.

Om beslutet är avfattat på något annat språk än finska eller svenska, ska till ansökan fogas en bestyrkt översättning av beslutet till någotdera av dessa språk, om inte tingsrätten beviljar undantag från detta.

34 §

Verkställighetsförklaring av ett beslut om rättegångskostnader

Tingsrätten ska avgöra ett ärende som avses i 33 § utan att höra parterna. Om ansökan uppfyller gällande formföreskrifter, ska tingsrätten förklara att beslutet om rättegångskostnader får verkställas. Beslutet verkställs då som en lagakraftvunnen dom som meddelats av en finsk domstol, om inte en högre myndighet bestämmer något annat.

Om en part begär det, ska tingsrätten också fastställa beloppet av kostnaderna för översättning av beslutet och bestyrkande av översättningens riktighet och bestämma att kostnaderna får drivas in genom utsökningsåtgärder på det sätt som i 1 mom. föreskrivs om rättegångskostnader.

Det tas inte ut någon avgift för behandlingen av ärendet eller för den expedition som ska ges i ärendet.

Behörig tingsrätt i ärendet är den tingsrätt inom vars domkrets verkställigheten kan ske. Vid handläggningen av ärendet iakttas 31 §, om det inte föreskrivs något annat i någon annan lag eller i en överenskommelse med en främmande stat.

35 §

Intyg över att ett avgörande som meddelats i Finland får verkställas

Om verkställighet önskas i en främmande stat av en dom eller något annat avgörande som har meddelats i Finland eller av en förlikning som har fastställts här, ska den domstol eller myndighet som har meddelat domen eller ett annat avgörande eller fastställt förlikningen, på begäran utfärda ett intyg över att avgörandet eller förlikningen får verkställas i Finland.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

36 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om översättning och om avgifter och kostnader för delgivning av de handlingar som ska fogas till en framställning om rättslig hjälp får utfärdas genom förordning av statsrådet.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2015.

Genom denna lag upphävs

1) lagen om samverkan mellan finska och utländska myndigheter vid rättegång samt om verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut (171/1921),

2) lagen om bevisning för bevakande av rätt i utlandet (4/1927),

3) förordningen angående finsk myndig-

hets skyldighet att meddela handräckning åt vissa internationella organ (214/1930),

4) förordningen huru ersättning i ärenden, som angå handräckning åt utländsk judiciell myndighet eller vissa internationella organ, skall utbetalas (215/1930),

5) förordningen om ömsesidig rättshjälp vid delgivning av handlingar i mål och ärenden av privaträttslig natur (211/1982),

6) i lagen angående godkännande av vissa bestämmelser i den mellan de nordiska länderna ingångna konventionen om erkännande

och verkställighet av domar på privaträttens område och om konventionens tillämpning (881/1977) 2 §, sådan den lyder i lag 800/1996.

De ömsesidighetsarrangemang som ingåtts med stöd av 20 § i den lag som nämns i 2 mom. 1 punkten förblir alltså i kraft sådana som de avtalats.

Denna lag tillämpas inte på sådana framställningar om rättslig hjälp eller ansökningar som har gjorts eller tagits emot före lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 10 april 2015

Republikens President

SAULI NIINISTÖ

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*